

פרוטוקול מס' 401

מישיבת ועדת העבודה
מיום ו', י"א בכסלו תשל"ז - 3.12.1976, שעה 8.30

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

ש. ארבל-אלמוזלינו - היו"ר
מ. גז
ל. דיציאן
מ. ורטמן
י. יודין
ח. שמעוני
י. שערי

מוזמנים:

י. ארד - המוסד לביטוח לאומי
מ. בוטון - המוסד לביטוח לאומי
י. בארי - המוסד לביטוח לאומי
ח. טלמור - משרד הקליטה
ג. ברנאי - משרד הקליטה
א. שפירא - הסוכנות היהודית
א. לאור - משרד האוצר
י. אליאסוף - יועץ משפטי לוועדה

מזכיר הוועדה: י. נוריאל

רשמה: א. עצמון

סדר היום: המשך הדיון בענין גימלאות לאסירי ציון ומשפחות
הלוגי מלכות.

- 437 -

19.12.76 מ"ק (1976)

אני פותחת את הישיבה.

היו"ר ש. ארבלי:

גימלאות לאסירי ציון ומשפחות הרוגי מלכות

אנחנו היום ממשיכים לדון בנושא שעומד על סדר יומנו מהישיבות הקודמות וזה ענין הסדר התגמולים לאסירי ציון ומשפחות הרוגי מלכות. וזה על בסיס אותו הסכם שנחתם בין הנהלת הסוכנות היהודית ובין המוסד לביטוח לאומי ונכנס לתוקפו ב-1.4.73. על התוכן שלו היו דיונים רבים ותוך כדי ביצוע התעוררו כל מיני בעיות שמחייבות דיון מחודש באותם הדברים שאנחנו מגישים אותם ויתכן גם דברים נוספים שהממונים על הביצוע מרגישים צורך לתקן אותם.

לצורך זה רצייתי לקיים דיון באוגוסט - היו כאן נציגים של אסירי ציון והעלו טענות שהיו להם - רצינו להמשיך את הדיונים מתוך מגמה ללבן את אותן הבעיות שהועלו באותה ישיבה ונעתרתי לבקשתם של אנשי משרד הקליטה והמוסד לביטוח לאומי לתת להם שהות של חודש כי גם להם יש הרהורים חדשים ויש בדעתם להציע ולשנות וכן גם לגבי אותן הצעות שהעלינו אותן ובקשנו תגובתם לכך.

שלושה חודשים עברו מאז. התחלנו לרדוף אחרי אנשי משרד הקליטה והמוסד לביטוח לאומי, פעם זה בצבא ופעם ההוא, עד שהחלטתי שאני גותנת חודש ימים מועד מוקדם לישיבה זו. אני מצטערת לציין שהובטח לנו חומר לפני הישיבה ובמקום לקבל אותו קבלנו הודעה לדחות את הישיבה. לא יכולתי להיענות לבקשה זו. היתה שהות מספקת לנציגים לדון על כל הבעיות ולהתייחס לנושא. אם הם לא עשו זאת - אני מצטערת. את הישיבה אנחנו מקיימים כפי שקבענו ונקווה שנוכל ללבן את כל אותם דברים שנמצא בהם הבנה. אם יהיו שאלות ואם לא נצליח לגבש עמדה אז נקיים ישיבה נוספת. מה גם שנציגי אסירי ציון בקשו להופיע פעם נוספת בפני ועדת העבודה. הגשתי תזכיר בהתאם להצעות שלהם ואני מבינה שאחם יודעים מה הם מציעים.

אני בקשתי מהיועץ המשפטי שלנו להעלות על הנייר אותן הצעות שהצעתי וכן לצרף גם את ההצעות של נציגי אסירי ציון כדי שנוכל להתייחס לדברים. אם יש צורך אני מוכנה לרעגן את הזכרון לגבי אותן בעיות. אני מבקשת מכם לתת נתונים עובדתיים מאז הפעלתו של ההסדר, כמה פנה, מהי דרגת הנכות שנקבעה להם, אלו אהצות וכו', כדי שתהיה לנו תמונה ברורה. אני מבקשת לדעת על עבודתה של הרשות. נשמעות טענות על סחבת ללא שום צורך וללא הצדקה של שנה עד שאסיר יכול לקבל תשובה על הפנייה שלו. מדוע צריך לקחת כל כך הרבה זמן כדי שהאדם יוכל לקבל תשובה על חיובית או שלילית? - היו טענות גם על צורת הטיפול. אני אעלה הצעה במשך הדיונים שלנו שיש בה לתת קצת סיפוק ומענה לכל אותו נושא של שהיות ממושכות וכן על צורת הטיפול ותשומת הלב הניתנת.

י. בארי:
ההצעה שלנו היא לפתוח את הנושא בסקירה כדי שהוועדה תשמע מה נעשה עד היום מאז שהתחלנו לטפל בנושא, ולאחר מכן נטפל בחיקונים. ההסכם אושר בוועדת הכנסת ב-7.7.75. התחלנו לטפל בתביעות הראשונות באוקטובר 1975. במשרד הראשי של המוסד לביטוח לאומי הוקמה יחידה שהיא סמוכה ליד ענף נפגעי עבודה שתפקידה לטפל אך ורק בקבוצה הזאת של אסירי ציון. הטיפול נעשה בדרך הבאה:-

י. בארי:

אנחנו מקבלים את הבקשות לאחר שהרשות קבעה את הסטטוס של האיש אם פאסיר או עציר ציון. אותן בקשות שאושרו מועברות לטיפול המוסד לביטוח לאומי. אנחנו מתכוונים עכשיו להעמיד בראש היחידה אדם יותר רציני מבעבר כדי שהנושא יהיה יותר רציני כי היום הטיפול נעשה לא בצורה הכי טובה ויש מקום לשפר. בודקים את השאלונים ומעבירים את החומר לוועדות רפואיות. העברנו את הטיפול לוועדות המחוזיות בלבד והטיפול נעשה ב-3 ועדות מחוזיות בירושלים, תל-אביב וחיפה. במקומות האלה אוספים את כל החומר הרפואי שישנו על האיש, מתקשרים עם אסיר ציון ומבקשים ממנו לעבור בדיקות מסויימות כדי שיהיה בפני הוועדה חומר רלוונטי על מצבו של האיש. כאשר החומר מגיע לידינו והאיש עובר את כל הבדיקות אנחנו מעבירים את האדם בפני ועדה רפואית שקובעת את דרגת נכותו עפ"י הפגימות שהוא הצהיר עליהן. לאחר הקביעה אנחנו מודיעים לאיש מהי ההחלטה וכך שיש באפשרותו לערער על ההחלטה. אם הוא מערער, מחזירים לוועדה רפואית כוועדה לעררים, הוועדה בוחנת מחדש את המצב וקובעת סלפית את דרגת נכותו. על ההחלטה של ועדת העררים ניתן לעבור, רק בשאלות חוק, לבית הדין הארצי לעבודה, אין דיון בשאלות הוועדה הרפואית. לאחר מכן התיק עם החלטת הוועדה חוזר לטיפול במשרד הראשי. ביחידה אנחנו מרכיבים את הגמלה שהאיש מקבל, אנחנו מריצים מיד את התשלום השוטף ותוך חודשיים אנחנו מסיימים לברר עם הסוכנות ועם משרד הקליטה האם האיש קיבל תשלומים קודמים כאסיר ציון ואז מנכים מתוך התשלום הרטרואקטיבי ושולחים לאדם את הסכום הרטרואקטיבי שמגיע עד 1.4.1973. במקרים בהם היתרה מאד גדולה אנחנו משתדלים לערב את פקידי השיקום שלנו כדי שיעצו לאנשים כיצד להשתמש בכסף לצורך עסק או הפקדה כדי שהכסף לא יברח. אנחנו מקפידים על עדכון התשלומים עפ"י השינויים שחלים. אנחנו דואגים לעדכן את התגמולים הניתנים. יש לציין שאנחנו גם עוקבים אחר מהלך הטיפול בתיקים האלה, מעקב שבועי, וכל הזמן עומדים בקשר ולהץ על הוועדות הרפואיות כדי שמצידם ייעשה הכל על-מנת שהטיפול יהיה מהיר יותר.

לכן, למרות הקושי שאנשים צריכים לעבור הרבה בדיקות, אפשר לומר שהטיפול בתיקים נמשך בין 2-3 חודשים מרגע שמקבלים את התיק מהרשות עד שנותנים את התשלום הראשון לאסיר ציון.

ג. ברנאי:

הרשות מורכבת מ-4 חברים, שני נציגי ממשלה, 1 נציג הסוכנות ונציג ציבור. הרשות יושבת במשרד הקליטה ולמעשה אני מפעיל את הרשות. הרשות קיבלה עד היום כ-2,500 פניות כאשר מתוכן כבר אושרו 1,014, יתר הפניות נמצאות בשלבים שונים של טיפול.

כמה נדחו?

ל. דיציאן:

ג. ברנאי:
עד היום נדחו כ-60 מתוך הפניות שהגיעו לדיון. בין אלה שאושרו לא כולם עברו למוסד לביטוח לאומי אלא מועברים לשם רק אלה שטוענים על נכות. אגב, גם הרוביג' מלכות מועברים למוסד לביטוח לאומי.

ג. ברנאי:

הקבוצה הנוספת מחלקת לשני חלקים של 1,500 פניות נוספות. ישנם כ-600 אנשים משום מה לא מגיבים להתכתבויות שלנו איתם. לכולם נשלחו שאלונים עם אישור ההסכם ומאז אנחנו מתכתבים איתם בתזכורות. במשך השנה הם קבלו 4-5 תזכורות והתשובות מגיעות טיפין טיפין.

הקבוצה האחרת של 800 ומשהו פניות נמצאות

בטיפול שוטף של הרשות. ישנם מקרים שהכרה באדם כאסיר ציון היא חדה וחלקה יש עדים מהימנים או שמוסדות המדינה יכולים להעיד ואז מלאכתנו קלה. העניין נעשה יותר מורכב כאשר הפעילות נעשית בגסיבות שיש עליה מעט עדויות או שיש ספק בקשר לעדויות. אנחנו נמצאים עם קבוצה זו בהתכתבויות בסיוע כל המוסדות שמעורבים בזה. לגבי כל אחת מהארצות יש לנו את הקשרים האלה. למשל לגבי עירק, אנחנו קשורים עם מר בן-פורת וכל מקור אחר שיכול להיות לגבי מצרים יצרנו קשר עם הצלב האדום הבינ"ל. יש לנו אינפורמציה מכל הארצות. הבעיה היא לגבי קבוצות מסוימות שקשה מאד לאתר עדויות מהימנות. האסיר טוען כל מה שאני יכול לספר שזה מה שקרה לי ואנחנו מנסים למצוא עדויות. זו הסיבה שיש לנו קבוצה כזאת שאנחנו עדיין מתכתבים איתה בנסיון למצוא פרטים מספיקים מהימנים כדי שהרשות תוכל לקבוע החלטה. מתוך 1014 פניות שאושרו הועברו למוסד לביטוח לאומי 642 איש.

כמה ביניהם הרוגי מלכות?

היו"ר ש. ארבלי:

14 משפחות. כל אסירי ציון שהיו בעבר

ג. ברנאי:

מוכרים כבר נמצאים בתוך הקבוצה של 1014 - כל האחרים הם חדשים. כאשר אני אומר חדשים, יש למשל אנשים שנמצאים 15 שנה בארץ ומשום מה לא פנו לשום מוסד כדי להכיר בהם כאסירי ציון. גם בעבר היו הטבות שניהנו לאסירי ציון והאנשים לא פנו. זו גם שאלה שאריכה להישאל מדוע לא פנו?

לגבי הרוגי מלכות - משפחות הרוגי מלכות

מקבלים תגמולים כמו משפחות חללי צה"ל ומקבלים טיפול של עובדים מקצועיים של יחידת השיקום במוסד לביטוח לאומי. כמעט לכל משפחה כזאת יש בעיות. כלומר, יש אנשי מקצוע שמלווים את אותן משפחות שהם בודאי במשבר.

כמה זמן נמשך הטיפול מרגע שהפניה מגיעה לרשות ועד שמעבירים את הטיפול למוסד

היו"ר ש. ארבלי:

לביטוח לאומי?

האכזבה של האנשים היא בגלל זה שהרשות התחילה לפרסם כבר ב-1972 את דבר ההסדר

ג. ברנאי:

וההסדר אושר רק ביולי 1975. הייתה סחבת בלי יכולת הרשות לטפל בפניות.

שאלתי היא מאז שההסדר אושר והתחלתם לטפל, כמה זמן נמשך הטיפול אצלכם מרגע שאתם

היו"ר ש. ארבלי:

מקבלים את הבקשה של האיש ועד שזה מגיע למוסד לביטוח לאומי?

זה שונה ממקרה למקרה - אם זה מקרה חלק

ג. ברנאי:

הטיפול לוקח זמן של 2-3 חודשים לכל היותר.

אם אין עדויות או שהן לא מספקות, מתחילה התכתבות וזה לוקח יותר זמן. משך הזמן נובע מסיבה אחת שאנחנו מנסים לעזור לאנשים להגיע לאמת ולא לדחות אותם על הסף.

י. בארי: לגבי נתונים - עד 30 בנובמבר קבלנו 641 בקשות לטיפול, מזה קבלנו 501

החלטות שאושרו.

יש לכם חלוקה לפי ארצות מוצא?

י. שערי:

י. בארי: לא עשינו את זה. מתוך 641 בקשות קבלנו 501 החלטות. 52 נדחו, ויש כרגע 140 בקשות

בטיפול. מתוך מספר הבקשות יש אנשים שנסעו לחו"ל או שאנשים שלא הגיבו, יש כ-20 בקשות כאלה ויש פניות אל האנשים האלה. אם בתחילת הטיפול שלנו קבלנו בבח אחת כמות של בקשות הרי שבמשך הזמן מספר הבקשות הולך ויורד. בחודשים האחרונים זה מגיע עד טפטוף, בזרימה כאילו נפסקה. אם גרשון הסביר שיש 14 משפחות הרוגים מלכות מבחינתנו יש 27 כי לעיתים יש הורים עם ילדים, או שיש אשה צעירה עם ילד כך ש-14 משפחות הפכו להיות 27, בתוכן יש 3-4 משפחות שנמצאים במאסר. כאשר אני אומרת ש-52 נדחו פרושו שאחוזי הנכות שלהם לא הגיעו ל-25%.

לכמה אחוזים הגיעו אלה שנדחו?

היו"ר ש. ארבלי:

י. בארי: 52 היו עד 24%; 103 היו עד 30%; 141 היו עד 40%; 89 היו עד 50%; 91 היו עד 70%; 17 היו עד 90%; 8 היו עד 100%.

אני מוכרחה לציין שאני בדקתי באיזה מידה התפלגות הנכות תואמת את התפלגות הנכות שקיימת אצלנו במוסד ופה יש נטייה כלפי מעלה. אחוזים גבוהים יותר של אסירי ציון נכים מקבלים דרגות גכות יותר גבוהות בהשוואה לנכות בנפגעי עבודה.

הרי הרופאים הולכים לפי הספר?

היו"ר ש. ארבלי:

י. בארי: אנשים מביאים כאן הרבה יותר מחלות ואנחנו הולכים לקראתם. מכיון שהם מביאים הרבה מאד פגימות יוצא שלפי מספר הפגימות דרגת הנכות מצטברת והיא הרבה יותר גבוהה. אנחנו רואים שיעור יותר גבוה של אסירי ציון שמקבלים אחוזי נכות גבוהים יותר בהשוואה לאוכלוסיה של נפגעי עבודה.

קצת אינפורמציה לגבי משפחות תלויים - יש לנו 27 משפחות תלויים שזה מגיע סך הכל ל-51 נשים. יחיד יש לנו 16 מקרים. הורה פלוס ילד אחד יש לנו שני מקרים; הורה פלוס שני ילדים יש לנו שני מקרים; הורה פלוס שלושה ילדים יש לנו מקרה אחד; הורה פלוס ארבעה ילדים יש לנו 2 מקרים; הורה פלוס חמישה ילדים יש לנו מקרה אחד. שני מקרים של הורים קשישים ומקרה אחד של הורים פלוס ילד אחד.

נתון נוסף שיכול לעניין זה עניין ההתפלגות

של אסירי ציון לפי גיל.

באסירי ציון נכים יש:-

י. בארי:

3	בגיל	36 - 27
6	בגיל	41 - 37
24	בגיל	46 - 42
36	בגיל	51 - 47
51	בגיל	56 - 52
53	בגיל	60 - 57
77	בגיל	65 - 61
81	בגיל	66 - 71
46	בגיל	76 - 72
24	בגיל	81 - 77
12	בגיל	86 - 82
2	בגיל	91 - 87
1	בגיל	101

בין גילים 101 - 61 יש סך הכל 243 מקרים

שמהווים מעל מחצית, 60%, מתוך 416 נכים. אם ללכת לפי ראשי משפחות יש:-

5	בגיל	36 - 27
5	בגיל	41 - 37
4	בגיל	46 - 42
2	בגיל	51 - 47
3	בגיל	56 - 52
2	בגיל	65 - 61
1	בגיל	76 - 72
2	בגיל	81 - 77
1	בגיל	86 - 82
2	בגיל	91 - 87

זה מראה שדוקא מרבית התלויים הם מתחת

ל-60. יש נחונים נוספים:- 1 מקבל תגמול לנצרך. אשה בגיל 58 בנכות של 50%. אשה נוספת בגיל 57 עם נכות של 50% - בשני המקרים הבעלים משתכרים יפה. יש פה עיוות משום ששתי הנשים האלה מעולם לא עבדו בחייהם ולא תרמו לכלכלת המשפחה. כאן יש לנו מצב שהבעלים משתכרים יפה והם במצב של נצרכים. יש גבר בגיל 60 עם 45%. יש אדם בגיל 77 בנכות של 33%. שניים בגיל 60 עם נכות של 32 אחוז; בגיל 70 בנכות של 33% ובגיל 78 בנכות של 30%. יש רק מקרה אחד של אדם בן 45 שהוא חולה נפש עם נכות של 35% והוא מקבל תגמול מחוסר פרנסה. הוא מאושפז טוטלית במוסד. הוא היה חולה נפש לפני המקרה וכאן היתה החמרה. אנחנו מכסים את כל החזקתו במוסד. הוא מקבל דמי כיס להוצאות בסכום די ניכר.

י. בארי:

אני רוצה למסור פרטים לגבי ההסדר שהגענו אליו עם קופת-חולים בקשר למחן טיפול רפואי ביחס לאסירי ציון. ב-11.2.76 שתמנו הסכם עם קופ"ח הכללית של ההסתדרות, מכיון שהיא הקופת-חולים הגדולה בעל הציוד המתאים לטיפול בנכים. מה גם שחלק גדול מאסירי ציון נכים הם גם חברי קופת-חולים זו. יש היום מו"מ גם עם קופות חולים אחרות כמו מכבי לחתום על הסכם דומה לגבי הקבוצה שלהם. הרבה אנשים שמבוטחים במכבי מקבלים את הטיפול הרפואי בפגימוח שהוכרו כאסירי ציון בקופת-החולים הכללית של ההסתדרות. ההסכם אומר שקופ"ח מקבלת על עצמה לתת טיפול רפואי של הרופא הכללי ובעת הצורך בביתו של החולה בתנאי שהבקור הוזמן במרפאת קופת-חולים. כל התרופות לפי מירשם של רופא הקופה, בדיקות מעבדה, רנטגן פיזיותרפיה או ניתוחים. תמורת זה ישלם המוסד 30 ל"י לחודש בעד כל אסיר ציון שאינו חבר קופת-חולים בין שהוא נזקק לטיפול ובין שלא. קופת-חולים תתן לאסירי ציון בגין המחלות גם טיפולים רפואיים אחרים במידה והטיפולים האלה ניתנים בקופה לרבות אשפוז, טיפול בשיניים. אלה יינחנו רק לפי מידת היכולת של קופת-חולים. תמורת הטיפולים האלה שקופת-חולים תתן לאסירי ציון ישלם המוסד בעד כל הטיפולים הנ"ל, בין אם הוא חבר קופת חולים או לא. כלומר, אם השיניים הוכרו על-ידינו הוא מקבל את הטיפול ואנחנו מחזירים לקופת-חולים את מלוא ההוצאות. המוסד ישלם לקופת-חולים לפי תעריפים שיוגשו הן תמורת אשפוז והן תמורת שיניים - הכל לפי מחירי קופת-חולים. המוסד ימציא לקופת-חולים את רשימת אסירי ציון הרשאים לקבל את שרותם בקופת-חולים. יוצא שלמעשה אסיר ציון נכה מקבל את מלוא הטיפול הרפואי בגין פגימות שהוכרו בוועדה הרפואית ואין הוא חייב לשאת בהוצאות אלה. אם הוא מחליט ללכת לרופא פרטי אז קופת חולים תחזיר לפי מחירי הקופה. אם נקבע, למשל, ע"י הרופא שהאיש צריך לצאת לחמי טבריה אנחנו מחזירים לקופה את מלוא ההוצאות עבור הטיפול בחמי טבריה.

קופת חולים הוציאה חוזר לסניפים שלה

כיצד יש לתת את הטיפול. בדקנו אם זה תואם את ההסדר והתברר שכן. אנחנו שולחים לכל אסיר ציון חזרת על זכותו ומבקשים ממנו לפנות מיד לסניף קופת-חולים הקרוב למקום מגוריו כדי לפתוח כרטיס טיפול. עד עכשיו לא שמעתי תלונה אחת על הטיפול הרפואי.

בקשר לשיקום - אנחנו עומדים בקשר עם כל

משפחות התלויים. נעשות פעולות ברוכות מאד במשפחות האלה. יש מקרים מאד קשים ויש קשר מאד הדוק של פקידות השקום. מנסים להתאים את האיש המתאים לסוג המשפחה. ישנן התחלות בשאלות לגבי שיקום מקצועי. יש שני מקרים שאנשים חושבים על החלפת מקום העבודה וקושרים את זה בנכות כאסירי ציון. היום התחלנו איתם בקשר להסבה מקצועית. אנחנו בשלבים סופיים של גיבוש כללים, גיבוש נוהל כתוב של שיקום מקצועי לאסירי ציון. עם כניסתו של העובד החדש אנחנו תוך חודש נסכם את הנושא.

אנחנו מביאים מספר תיקונים שנתקלנו

בהם מתוך הנסיון של השנה האחרונה ויש צורך להכניס אותם.

תיקון ראשון - יש לתקן את ההגדרה של

הרוג מלכות. מי שהוצא להורג ע"י ארגון מחבלים בארץ או ייב. תיקון שני - לגבי הגדרה של "נצרך" בעמוד 3. שם כתוב: מי שאינו מסוגל להשתכר למחייתו מחמת מחלתו, ליקוין הגופני, השכלי או הנפשי ואין סיכוי נראה לעין שאפשר יהיה אי-פעם לשקמו, והוא אינו מוחזק במוסד ציבורי בנסיבות ובתנאים כאמור בסעיף 14(ד) להסדר זה.

י. בארי:

לאור המקרים שנתקלנו בהם אנחנו חושבים שיש צורך לסייג ולומר שניתן יהיה להכיר כ"נצרך" באסיר ציון שטרם מלאו לו 65 בגבר ו-60 באשה מיום הגשת הבקשה. מדוע? - יכול להיווצר מצב שאדם בגיל 80 יגיש בקשה לתגמול נצרך. ברור שזה לא אדם שאפשר לשקמו מבחינת עבודה. וכאן יש משהו שאינו מתיישב עם ההגדרה של "נצרך" שהכוונה היא לגבי אדם בגיל העבודה. לא היתה כוונה שאדם שהגיע לשיבה טובה ויצא ממעגל העבודה ייהפך לנצרך. יש מערכות אחרות לתגמול שהאיש מקבל אותו. אסיר ציון נכה מקבל תגמול בגלל שהוא נכה ואם הוא מגיע לגיל זקנה יש לו גם קיצבת זקנה. זה לא נכון לומר שאדם מפאת גילו צריך ליהפך לנצרך.

היו"ר ש. ארבל:

מה יהיה גורלו של אותו איש שנקבעה לו דרגת נכות והוא היה נצרך ומגיע לגיל

765

י. בארי:

אם אסיר ציון נכה הוכר כנצרך בהיותו בגיל 50 והגיע לגיל 65 הוא ימשיך לקבל את התגמול שקיבל קודם. יהיה קיזוז מסויים עם קיצבת זקנה.

ל. דיציאן:

נניח שאדם עד גיל 65 עבד והשתכר ולא היה נצרך. בגיל 65 כבר לא יכול היה להשתכר

ואז בתור נכה הוא צריך לקבל יותר.

א. שפירא:

אם לפני הגיל הקובע שהוא 65 היה נצרך ימשיך לקבל את הקיצבה הגבוהה יותר. הכוונה שלנו היא שיהודי שבא אלינו לראשונה אחרי שיצא ממעגל העבודה, יהודי כזה לא יוכל להיות נצרך. היהודי הזה לא יגווע ברעב כי הוא מקבל הכנסה מובטחת פלוס הטבה סוציאלית.

היו"ר ש. ארבל:

בחוק ביטוח נכות יש קביעה שרירותית שאדם אשר הגיע לגיל 65 חדל לקבל קיצבת נכות כי הוא מקבל קיצבת זקנה. אחס רוצים להשוות את המצב של אסירי ציון למצב הזה?

י. בארי:

אם הוא אסיר ציון נכה בגיל 50 הוא ימשיך לקבל את אותה קיצבת נכות שלו גם כאשר יגיע לגיל פרישה והוא יקבל גם את קיצבת הזקנה. הוא יקבל את שתי הקיצבאות האלה.

היו"ר ש. ארבל:

מה הדין אם הוא קיבל נצרך בגיל 50 ויגיע לגיל 65, האם הוא ימשיך ללכת עם תצרכות

שלו גם הלאה?

י. בארי:

אם הוא היה רק נכה והגיע לגיל 66 ויצא לגמלאות ובא אלינו ואומר אני נצרך, אנחנו מנסים לומר זה לא. תקבל קיצבת נכות פלוס קיצבת זקנה אבל לא בנוסף לזה גם נצרכות. 1560 ל"י זה נכה פלוס 439 ל"י קיצבת זקנה כלומר, יש לו 2,000 ל"י.

מ. בוסון:
 ההצעה שמוצעת פה היא פשוטה. יש לנו הגדרה של "נצרך" זה אומר מי שאינו מסוגל להשתכר למחייתו מחמת מחלתו, "...". אנחנו רוצים להבהיר שהכוונה לא מפאת גילו אינו מסוגל להשתכר. כלומר, שלא יוכל לסעוך שבגלל הגיל אינו מסוגל להשתכר.

היו"ר ש. ארבלי:
 מה ההגדרה של "נצרך" בחוק נפגעי מלחמה בנאצים?

א. שפירא:
 אנחנו צמודים לחוק רדיפות ולא בחוק נפגעי מלחמה בנאצים.

י. בארי:
 אנחנו צמודים, לפי החלטת ועדת העבודה, לחוק נכי רדיפות הנאצים. זה כתוב בפרוטוקול מתאריך 12.2.75.

היו"ר ש. ארבלי:
 זה היה בהתחלה. לאחר מכן שינינו לחוק נפגעי מלחמה בנאצים כי אסירי ציון לא רצו להיות מושוויים לחוק רדיפות הנאצים. אנחנו השווינו כל הזמן לפי חוק מלחמה בנאצים.

י. אליאסוף:
 בחוק נכי מלחמה בנאצים ההגדרה של "נצרך" כוללת את המרכיב של גיל.

היו"ר ש. ארבלי:
 אני אבדוק בפרוטוקולים. הסיכום בסוף היה השוואה לפי חוק מלחמה בנאצים.

י. בארי:
 התיקון הבא הוא תיקון קוסמטי. בהגדרה הרשות המאשרת בעמוד 3 כתוב: יושב ראש הנהלת הסוכנות ימנה את מי שימצא לנכון כחבר ברשות מאשרת (להלן - הרשות) שבסמכותה יהיה להכיר באסיר ציון או במי שבעת פטירתו היה אסיר ציון ובהרוג מלכות. היות והרשות נותנת הכרה גם כעציר ציון חשוב שיהיה כתוב עציר ציון.

א. שפירא:
 ההצעה של "אסיר ציון" כוללת בתוכה עציר ציון. מכיון שאנשי משרד הקליטה בקשו במפורש את הסמכות לאיזה סוג הכרה לכן בקשנו את התיקון הקוסמטי הזה כדי להיווה מכוסים.

היו"ר ש. ארבלי:
 העניין ייבדק מבחינה משפטית ואם יהיה צורך להוסיף ייסיפו.

ג. ברנאי:
 יש פה אפקט ציבורי אחד שלא רוצים שיערבבו בין אסיר ציון לעציר ציון. יש הבדל בהגדרות, בסטטוס החברתי ובהטבות. לכן זה בא לאפשר לנו את זה.

י. בארי:
 התיקון הבא בעניין מניעת כפל גמלאות. כאן אני רוצה להפנות את תשומת לב הוועדה שנוצרו מצבים שאנשים עם אותה נכות קיבלו פעם אחת כנכי רדיפות ופעם שניה כאסירי ציון בשל אותן פגימות, ופעם שלישי הגיעו לנכות כללית. על אותה רגל או על אותה יד לא יתכן שאדם יקבל תגמולים ממספר מקורות בעת ובעונה אחת. אנחנו חושבים שיש מקום לתקן בצורה שתמנע תגמול כפול על אותה פגימה.

מ. גז: אם האדם או משפחתו מקבלים שילומים מגרמניה, האם אתם מתחשבים בזה?

י. בארי: הוא מקבל את זה מהאוצר. אם הוא פנה אלינו ומצהיר שהוא סובל מהיד בגלל שהוא היה במחנה אנחנו משלמים על היד כאסיר ציון. מסתבר שעל אותה יד אנשים מקבלים הגמול כנכי רדיפות הנאצים, וקבלו אצלנו כאסירי ציון ובנכות כללית קיבלו פעם נוספת על אותו מקרה.

יש עוד סעיף אחד שאנחנו מאד מתלבטים בו. כאשר הופענו לישיבה ב-22.7.76 אמרנו שאנחנו מתלבטים בבעיה. לא מצאנו פתרון משפטי אבל כוונתנו להציע פתרון שיאפשר, כי יש בעיה של אבחנה לגבי אותן פגימות שהאיש חלה בהן, האם ארעו לו בזמן המאסר ובאמת הוא שכח לציין זאת בטופס הבקשה? - היום אנחנו קובעים רק לגבי פגימות שהאיש הצהיר בטופס הבקשה. היו מספר מקרים שאנשים שכחו להכניס נושא מטויים או שהתביישו להכניס זאת כמו נושאים שקשורים עם מחלות נפש. לאנשים האלה אנחנו רוצים למצוא דרך לקבוע דרגת נכות גם לגבי הפגימות ששכחו להכניס בטופס הבקשה. מצד שני יש צורך בניסוח שימנע הכנסת פגימות שקרו בגלל הגיל. היו גם מקרים שאנשים הכניסו דברים שלא היו קשורים עם המאסר. כאן חשוב למצוא דרך ע"י ניסוח נכון שיאפשר לאלה ששכחו להכניס את הפגימות שקשורות למאסר. במקרה כזה הכוונה להרחיב את זה רטרואקטיבית.

היו"ר ש. ארבל: סברתי שתביאו לנו היום תיקונים שיש בהם נחמה. עיקר התיקונים הם להרע ולא להטיב. האם על זה צריך לשבת שלושה חודשים? - אני רוצה להעלות את אותן נקודות שאני סבורה שהיינו חייבים לתת עליהן את הדעת ולהכניס בהן תיקונים:-

(א) הנושא של הגדרה הרוג מלכות. אני הייתי עדה למקרה של אותה משפחה שעלתה מסוריה וקרה לה מה שקרה. הייתה התכתבות של למעלה משנה שלמה ולבסוף קיבלו תשובה אנחנו מצטערים זה לא עפ"י ההסדר. כל הפניות שלנו לגלות גמישות לא עזרו. מצאתי לנצחון להעלות את המקרה בישיבה הקודמת. יש למצוא למקרים האלה את הכיסוי המחאים בהסדר ולא בשום הסכם זה או אחר. מקרים מהסוג הזה, איננו יכולים לסייג רק במקרה של ציונות. כמו שהכנו את כל הכללים האלה אז אותו הדבר יחול גם על מקרים מהסוג הזה. אני חושבת שהניסוח שנתן היועץ המשפטי שלנו יש בו כדי לכלול בו מי שהוצא להורג ועונה שלא ע"י שלטונות ארץ אחרת.

א. שפירא: איך אפשר לדעת שהוא נהרג בגלל שהוא יהודי?

מ. גז: עובדה שהוא הביא את משפחתו לכאן, הלך לחסל את העסקים ונהרג. אני מעדיפה את

הספק במקרה כזה.

ג. ברנאי: יש סעיף בהסדר שמדבר על יהודי שנעלם בארץ או ייב.

היו"ר ש. ארבל:

יש כאן נוסח שמציע לנו חה"ה ורטמן שאומר כך: - מי שחוק השבות היה חל עליו אילו עלה לישראל והוא הוצא להורג או עונה למוות מחוץ לישראל מיום הקמת המדינה, ע"י שלטונות מדינה אחרת או על ידי יהודים או ארגונים עוינים לישראל, או על ידי כוחות צבאיים או צבאיים למחצה או כוחות בלתי סדירים של מדינה עוינת לישראל - עקב יהדותו או זיקתו לישראל או בגלל יחסי האיבה ששררו או שזוררים בין אותה מדינה לבין מדינת ישראל, ובני משפחתו הם אזרחי ותושבי ישראל והוא הוכר ע"י הרשמת כהרוג מלכות.

י. אליאסוף:

בהגדרה של "הרוג מלכות" יש מספר אלמנטים: - (1) הוצא להורג או עונה למוות מחוץ לישראל ושתי הסיבות עקב יהדותו והזיקה לישראל, או בגלל יחסי איבה שזוררים בין אותה מדינה לבין מדינת ישראל. האלמנט הראשון שהוצא להורג ע"י שלטונות מדינה אחרת, ההצעה של היושבת-ראש היא או ע"י מחבלים, בשעה שהסיבות נשארו אותן סיבות, היינו, עקב יהדותו או זיקתו לישראל או בגלל יחסי האיבה ששררו בין אותה מדינה לבין מדינת ישראל.

כלומר, אם יהודי בארץ אויב הלך ברחוב ורב עם מישהו וכתוצאה מכך הוצא להורג ע"י ארגון דלא היה לזה קשר עם יהדותו ברור שזה לא תופס. השאלה השניה היא איך מוכיחים זאת? - יש תשובה. בהסכם כאשר כל הרוג מלכות צריך להיות מוכר ע"י הרשות, לא צריך להכניס שאלה של הוכחה בשאלה של מהות. יהודי שנרצח מחוץ לישראל אם נרצח ע"י שלטונות או ע"י מחבלים אז ההצעה היא לצורך ההגדרה הזאת הם יושוו.

י. בארי:

הבעיה היא כיצד להבחין בין פעולות על רקע כלכלי ושכנות לבין הדברים הקיימים. רצינו להכניס את זה כתנאי ולא כפרוצדורה.

י. אליאסוף:

נניח שהמשפחה אומרת העובדות הם כאלה וכאלה. בא גוף ממלכתי ואומר לא והרשות אומרת לא. זה ילך לוועדת ערר ובית המשפט ייכנס לשאלות של עובדות. כהנחיה אפשר לומר שזה צריך לקבל את האישור של מוסד מסויים אבל אינני חושב שצריך להכניס את זה להסכם.

י. ארד:

לפי הניסוח שלך לא רק ע"י ארגון מחבלים כי אם גם ע"י יחידים.

י. אליאסוף:

ההגדרה הזאת קיימת בחוק פעולות איבה. אלה הם האלמנטים. ברגע שהסכסוך הוא בגלל יהדות או זיקה לישראל. הכוונה שיקחו את האלמנט לגבי מה שקוראים כוחות בלתי סדירים. ההצעה לישר את הקו כשם שיש בהגדרה של פעולות מחבלים כך שיהיה גם כאן.

י. בארי:

הנקודה היא שאינך יכול להבחין באוכלוסיה של מחבלים מתוך סך הכל האוכלוסיה העוינת של אותה ארץ אויב. לעומת זאת לגבי חוק נפגעי פעולות איבה האפשרות הזאת קיימת. אלו כוחות שבאים ממדינות אויב לארץ אירופית ואתה יכול להבחין בקבוצה.

התשובה היא בהוצאה להורג. זה לא סתם רצח זה אקט.

י. אליאסוף:

אי אפשר להוכיח את זה.

ג. ברנאי:

עצם העובדה שמשחמשים פה בהוצאה להורג אפשר להבין שיש אקט של הוצאה להורג.

י. אליאסוף:

אנחנו מעונינים לומר לעיתים קרובות שזה רצח.

י. יודין:

רצח יכול להיות גם על רקע לא פוליטי. ההסכם מדבר על הוצאה להורג וזה הרוג מלכות. מה שרוצים כאן להרחיב אותו משלטונות המדינה.

י. אליאסוף:

ארגוני החבלה אינם מוציאים להורג אלא רוצחים. אני הייתי כותבת או נרצח ועונה

היו"ר ש. ארבל:

ע"י ארגונים שחבלים.

אם כך צריך לתת אבחנה בין רצח פוליטי לבין רצח אחר.

י. אליאסוף:

במסגרת אותן מגבלות שקיימות בהגדרה של אסיר ועציר נכתוב שהוצא להורג או נרצח.

היו"ר ש. ארבל:

כאשר מדברים על הרוגי מלכות, בדרך כלל רואים את האנשים שנתלו בעירק. בהגדרה

ג. ברנאי:

שלך חורגים לגמרי.

בהגדרה של הרוגי מלכות אני רוצה להוסיף או נרצח ע"י ארגונים. אנחנו מדברים רק

היו"ר ש. ארבל:

על ארץ אויב. יש למצוא ניסוח כדי להרחיב את ההגדרה נרצח או עונה למזות ע"י ארגונים בגלל אותם הדברים, יהדותו, זיקתו לישראל וכו'. אותם האלמנטים שכלולים פה בהגדרה של אסיר ועציר.

את רוצה להתייחס אליהם כמו הרוגי מלכות? אשר להם יש זכויות כמו חלל צה"ל.

ג. ברנאי:

שתהיה להם רמת הכנסה.

מ. גז:

הרוגי מלכות נפלו על קידוש השם.

י. בארי:

כל יהודי שיושב בסוריה ולא יכול לצאת הוא עושה את המלחמה הזאת.

היו"ר ש. ארבל:

ארץ אויב זה גם צפון אפריקה.

י. אליאסוף:

יהדות סוריה היום היא מוחזקת כבני ערובה. לכן כל מה שיקרה, חס וחלילה, צריך לקחת

מ. גז:

את זה בחשבון.

י. יודין:

לדעתי, קיימות שלוש קטגוריות:-
יש דבר שהוא מחוץ לכל טפק וזה תמיכה
לפי מה שמקובל במדינת ישראל ללוחמים אקטיביים בעד ציונות ובעד הענין
היהודי - על זה אין ויכוח זה מקובל על כולנו. זו חובתה של מדינת ישראל
לאוהם האנשים שנלחמים בעד הענין הציוני, שליחי מדינת ישראל.

שנית - יכולים להיות מקרים מסויימים,
בלי קשר לתפיסה הכללית וללא הכללה ובלי לקבוע זאת כתקדים אנחנו קובעים
שאנשי קיבוץ יהודי מסויים זכאים ליחס שהוא לפנים משורת הדין - וגם זה
יוגדר בצורת חוק.

פה העלתה חה"כ גז את שאלת יהדות סוריה
במצב הקיים המיוחד במינו כאשר לא נותנים להם לצאת ומחזיקים בהם כבני
ערופה. יכולה הוועדה לומר אנחנו רואים יהדות זו כולה, בין אם הם
ציונים פעילים או לא, מקרים מיוחדים ויש לקבוע גישה מיוחדת למקרה זה.

קטגוריה שלישית יהודים שנהרגים על
יהדותם. פה אני מבקש לחשוב רגע. הציונות הבטיחה לעם היהודי מקלט בטוח
במדינת ישראל. לפי חוק השבות ניתן מקלט לכל יהודי שמגיע לישראל באופן
אוטומטי והוא מתחיל ליהנות מזכויות של אזרח. אבל אם נלך בדרך של פיצוי
ליהודי ולמשפחת היהודי, אני אינני בטוח איך תגדירו את ברית-המועצות?

היו"ר ש. ארבל:
יש הגדרה של "ארץ אויב" באיזה שהוא מקום
וזה לא כולל את מזרח אירופה.

י. יודין:

מה שאני רוצה להגיד שכאן חייבים לחפש
הגדרות מדוייקות מה זה ארץ אויב וגם
אז זה לא אותו מעמד של אסירי ציון כאלה שהם פעילים אקטיביים. בארץ
אויב פעלו ארגונים ציוניים במחתרת. אני חושב שאנחנו לא צריכים להשתמש
במושגים כלליים מאד ובלתי מוגדרים כי ביום מן הימים חלילה זה יכול
להתנקם בנו. יש לנו היום טעות אופטית שיהדות בארצות מסוימות זה ממש
ארץ אויב אבל אנחנו לא יודעים מה מצפה לעם היהודי. לכן, לדעתי, יש
לנקוט בלשון של הגדרות פחות או יותר ברורות. אם מדובר על ארץ אויב
שתהיה הגדרה של ארץ אויב. אני במצב הקיים רואה שלוש קטגוריות.

י. שערי:

אני הייתי עושה רק אבחנה אחת בין אסירי
ציון ובין יהודים שנהרגו בגלל יהדותם.
יש הבדל יסודי ביניהם כי אסיר ציון סבל בגלל פעולה אקטיבית משלו. יהודי
זה יהודי הוא יכול לפעמים להיות פעיל ויכול להיות גם לא פעיל. יכול
להיות שיש מקום למפל גם בבעייה של משפחות שסבלו בגלל יהדותם אבל לדעתי
זו קטגוריה אחרת. זה נכנס לקטגוריה של אותם נכי הנאצים שסבלו בגלל
יהדותם. עשינו חוקים בענין זה הודות לסכומים שקבלנו ~~גרמניה~~. אני הייתי
מזיע לא לערבב את שני הדברים. אנחנו מדברים עכשיו על אסירי ציון.
באשר לקטגוריה השניה צריך לעשות סקר מה היקף הבעיה. שמענו שלגבי אסירי
ציון כמעט והבקשות נפסקו, כלומר זו בעיה מוגבלת. אם נכנסים לקטגוריה
של כל מי שסבל בגלל יהדותו מחר ח"ו יכול להיות פוגרום. השאלה היא אם
אנחנו רוצים דרך אגב, כאשר דנים בנושא של אסירי ציון ליצור התחייבות
מפורשת לגבי אלה שנמצאים, למשל, במרוקו. צריך לדעת מה המשמעות של
הענין הזה. לכן יש אבחנה בין אסירי ציון לבין יהודים שסבלו בגלל
יהדותם.

י. שערי:

בקשר לסעיף 4(ב) שדן באלמנות אני מאד תומך בו. צריך בראש וראשונה להעניק לאלה

שאברו את ראש המשפחה.

ח. שמעוני:

אני בטוח שרוב רובם ששהו במאסר יגידו שהיו שם עקב יהדותם - מה מידת ההוכחה?

י. שערי:

בכל נושא יש מקרים על הגבול. יש לנו ידיעות פחות או יותר מי היו ציונים ברוסיה. מי שפעל כציוני הוא ידוע למי שעסק בנושא זה.

היו"ר ש. ארבלי:

אני רוצה להגיד לחה"כ שערי שאת הדיון הזה קיימנו בשנים 1972, 1973 ו-1974 ושברנו את השיניים עד שהגענו להגדרה הזאת. לקחנו את הנוסח הזה בחשבון גם בשל יהדותו.

א. שפירא:

בשל יהדותו כג בארץ אויב.

היו"ר ש. ארבלי:

בהגדרה בסעיף (ב) כללנו: נעצר בתקופה כלשהי מאז קום המדינה בארץ אויב בשל פעילותו הציונית או עקב האיבה שבין אותה ארץ אויב לבין ישראל. ובסעיף נוסף קבענו עקב פעילות ציונית. לגבי הרוגי מלכות קבענו מי שחוק השבות היה חל עליו אילו עלה לישראל והוא הוצא להורג או עונה למוות מחוץ לישראל מיום הקמת המדינה ע"י שלטונות מדינה אחרת עקב יהדותו או זיקתו לישראל או בגלל יחסי האיבה ששררו או השוררים בין אותה מדינה לבין מדינת ישראל; ובני משפחתו הם אזרחי ותושבי ישראל והוא הוכר ע"י הרשות כהרוג מלכות.

אז כל ארץ שיש יחסי איבה בינה ובין מדינת ישראל, מקרה כזה לוקחים בחשבון. דבר שני הזכות בידי הרשות להכיר בזה או לא. אבל התעוררו מקרים שלא הוצאו להורג ע"י שלטונות מוסמכים של אותה מדינה אלא קרה רצח ועיגולי למוות ע"י אחרים, אנחנו סבורים - המקרים הם לא רבים והלואי ולא יהיו רבים - שיש לכסות אותם. אף אחד לא יפשוט את הרגל בגלל מקרים כאלה. גם אז רצינו להגדיר מה זה ארץ אויב מבלי לכתוב את זה פה - לרשות יש הנחיות בקשר לכך. איש לא התכוון לעשות הרחבה אלא לגבי אותם מקרים בודדים שישנם, אנחנו רוצים שיקחו אותם בחשבון.

היועצים המשפטיים ימצאו הגדרה מתאימה כדי להכניס את זה להסדר ולא לעשות הסכמים מחוץ לזה.

י. ארד:

ישנן כמה נקודות שהועלו ע"י חה"כ שערי ויודין שלא צריך להתעלם מהבעיה אבל לא לתת לזה מימדים שהם מעבר לסבירות. גם לנו כואב אבל לא תמיד צרוכים לתת בהכרח את התגמול הגבוה ביותר לקבוצות שלהן אולי אין הצדקה לתת את התגמול הכי גבוה. אם הוציאו אדם להורג זה לא משום שהוא היה יהודי וישב בחנות אלא משום שעשה משהו. מצד שני יש עובדות באותן ארצות שהאנשים נהרגו על עצם העובדה שהם יהודים, לאו דוקא ע"י הממשלה אלא ע"י גורמים אחרים שחלק מהם אין להם פתרון. אם איש נרדף נאצים מת ויש לו אשה שעונה על כללי הזכאות היא מקבלת קיצבת שאירים. אם היינו יכולים למצוא סידור לגבי אותם יהודים שנהרגו בגלל יהדות פסיבית ע"י מתן קיצבת שאירים עם מת"ס אז בצורה מכובדת היינו פותרים את הבעיה.

י. ארד:

יש צורך להשאיר את הייחוד של היהדות האקטיבית.

ח. שמעוני:

אין ציונות בארצות אויב. לא היו תנועות ציוניות עפ"י אמנה אירופאית. באירופה היו תנועות ציוניות מסוג אחד ובארצות ערב היה סוג אחר.

י. אליאסוף:

כתוב בהסכם זיקה לישראל.

ח. שמעוני:

אם יש מישהו שיאמר שיש יהודי שאין לו זיקה לישראל אז הוא אינו יודע שום דבר.

א. שפירא:

לגבי הקבוצה של אסירי ציון חילקנו את האסירים לשתי קטגוריות: בארצות שהן לא ארצות אויב ושם אנחנו דורשים הוכחה על פעילות ציונית לעומת זאת לגבי אלה ששהו בארץ אויב לא דרשנו את ההוכחה הזאת, פה ישנה אבחנה לרעת יהדות אירופה. שם דרשנו פעילות אקטיבית ציונית. פה הספיק לנו שהוא יהודי.

נשאלת השאלה מהו מעמד הרוג מלכות? -

האיש הזה נהרג עקב פעילות אקטיבית למען יהודים אחרים. לכן נצטן להם מעמד של חלל צה"ל, לא רק תגמול.

ח. שמעוני:

בארץ שאינה ארץ אויב יכולה להיות האבחנה שדברת עליה. לגבי ארץ אויב, מדינת ישראל כפתה על כל היהודים שנמצאים בארץ אויב בעצם קיומה. כלומר, מצבם של היהודים בארצות ערב השתנה מעצם קיומה של מדינת ישראל - זה לא צריך להיות אקטיבי.

א. שפירא:

השאלה לאיזה קטגוריה להכניס את הקבוצה הזאת? - יש הבדל בין יהודי בסוריה שעזר למשפחות לבוא לארץ ובין יהודי שישב בחנות ונרצח. אי אפשר לבוא למשפחה של גבור ולהשוות אותו לאיש שנורה בחנותו ביום פוגרום.

ח. שמעוני:

חלו שני יהודים בעירק ואמרו שהם מבריהי גבולות וסוחרים סמים, הם לא אומרים שהם

אסירי ציון.

ג. ברנאי:

איננו מתחשבים כמה שאומרים העירקים אלא בעובדות, יש לנו מקורות להוכיח את זה.

ח. שמעוני:

אני הבנתי שבידי המוסד לקבוע אם כך הדבר או לא. בפני הוועדה יצואו כל הטענות והיא תבחן אותם. אינני מבין מדוע אנחנו צריכים להיכנס לענין הגדרות.

היו"ר ש. ארבל:

כללים צריכים להיות כתובים בהסכם.

א. שפירא:

הויכוח הוא איזה מעמד לתת להם ואיזה תגמול.

ח. שמעוני:

היה רב של יהדות חאלב והוא היה אנטי ציוני. עפ"י הדוגמה שלכם הוא יקבל הגדרה

של הרוג מלכות.

היו"ר ש. ארבלי:
לא התלייה ע"י השלטונות הוא קנה המידה
היחידי. בנוסף לזה אנחנו באים ואומרים
במידה ונרצח גם לא ע"י השלטונות אבל הוא נרצח ע"י מחבלים.

א. שפירא:
השאלה אם רוצים לתת לו מעמד של הרוג
מלכות?

היו"ר ש. ארבלי:
אני אתחיל במאבק ציבורי להוציא את הטפול
מידי המוסד לביטוח לאומי וחקיקת חוק
מיוחד לאסירי ציון. לא יתכן שלגבי קבוצה כזאת יהיה יחס שרירותי וקשוח
כפי שישנו לגבי אסירי ציון. מי שהקשה על ההסדר היה הביטוח הלאומי.

י. ארד:
אני מוחה על כך. יש נקודות עקרוניות
בענין זה.

היו"ר ש. ארבלי:
אני אתחיל במאבק ציבורי שאסירי ציון
ראויים לחוק מיוחד, מדוע הסדדי? - לא יתכן
ששתמשו בכלי של אסירי ציון לצורך של גביית כספים ותנהגו בקמצנות כזאת
לגבי אסירי ציון.

א. שפירא:
ועדת העבודה הוציאה את האלמנות בגלל
שבחוק נכי רדיפות הנאצים אין אלמנות -
הועדה החליטה על כך.

היו"ר ש. ארבלי:
זה לא מדוייק. אני אעשה מסיבת עיתונאים
ואזמין את נציגי אסירי ציון שיספרו
בדיוק מה הולך בענין שלהם. אני אצא למערכה ציבורית בענין זה.

ג. ברנאי:
אנחנו מציעים פתרון לאלמנות מה שלא היה
עד היום.

היו"ר ש. ארבלי:
למה לא דאגתם עד עכשיו?

ג. ברנאי:
כי היינו צמודים לחוק נכי רדיפות
הנאצים.

היו"ר ש. ארבלי:
המוסד לביטוח לאומי הוא היחידי שחיבל
בכל הענין הזה. בפרוש נציגי המוסד אמרו
שלא יטפלו בשתי קבוצות שיהיו להם חנאים שונים לזקנים ולכאלה.

י. בארי:
כדי להבין את התמונה המוסד לביטוח לאומי
מוכן היה שלא לבצע את ההסדר ולהעביר
את זה לסוכנות. המוסד לביטוח לאומי מוכן לקבל את ההסדר הזה רק בתנאי
שהתנאים בהסדר אינם חורגים מתנאי הגמלאות האחרות במוסד מהסיבה היחידה
במידה ותהיה חריגה לגבי קבוצה קטנה שמטופלת על-ידינו זה סוחר את כל
הגמלאות של המוסד.

י. ארד:

מבחינת המוסד, כמוסד סוציאלי, אם תהיה החלטה בנושאים שאנחנו פועלים בשם אחרים מקובל שהמוסד מציג את הדברים. יש חלק גדול שאנחנו נאבקים עליהם, זה נפגעי איבה או גמלאות מיוחדות לילדים או אסירי ציון - אנחנו מבטאים פה את עמדת הממשלה. מתפקידנו להביא בין הדברים שאנחנו אומרים פה גם את דעת הממשלה. אם הממשלה תסכים מתוך שיקולים שלה שכל יהודי שהיה בארץ אויב, באשר הוא יהנדי, לא רק שלא הרגו אותו אלא יקבל סטירת לחי שאדם כזה יקבל קיצבה כמו קיצבה של הרוב מלכות - לגבי המוסד זה לא עניינו.

אני לא חושב שזה נכון לראות אותנו כמכשול. הממשלה היא מכשול, הסוכנות מכשול והביטוח הלאומי. אם הוועדה תחליט להכניס אסיר ציון בתוך הוועדה הרפואית לא נסכים לזה. לגבי גובה הזכויות זה לא רק ענין שלנו זה ענין של הממשלה ושל הסוכנות. אם הוועדה חושבת שאנחנו מעכבים אנחנו מציעים להוציא את זה מאתנו. אנחנו דברנו בשם הממשלה לא בשם המוסד לביטוח לאומי.

היו"ר ש. ארבלי:

אני מציעה לא נתווכח על הנקודה הזאת. יש הצעה משלנו: להוסיף להגדרה של הרוב מלכות גם מי שנרצח ע"י ארגון עויין בארץ אויב או ע"י מי שפעל בשם עקב יהדותו וכו' - כמות לכל מה שכתוב פה.

מ. בוטון:

אנחנו נשקול את ההצעה.

י. אליאסוף:

היסוד של יחיד יורד.

א. שפירא:

כל מי שחי במדינת ישראל הוא ציוני וכך הוא מיוצג בתנועה הציונית שנבחרת. עלייה לישראל היא אקט ציוני מלבדק ומוכרת ע"י הרשות.

היו"ר ש. ארבלי:

הנושא השני זה ענין האלמנות. יש כאן שתי קטגוריות של אלמנות: (1) אלמנה של אותם אסירים שאילו היו ממשיכים לחיות והיו מגישים חביעות היו מכירים בהם כאסירי ציון, אבל הם נפטרו לפני שההסדר הזה נכנס לתוקף. יש להכיר באלמנות של אסירי ציון ולהבטיח להם זכויות.

ג. ברנאי:

אנחנו מכירים באסירי ציון עפ"י נכותם עפ"י מה ניתן פה?

י. בארי:

חלק מהאנשים שמקבלים מעמד של אסיר ציון הם אינם נכים. לכן אם האיש נפטר אין קשר לענין של תגמול כאסיר ציון. החוק מבטיח מענק חד פעמי של 6 חודשים במידה ומדובר באסיר ציון נכה שקיבל תגמול. המענק הזה ניתן למשפחה מכיון שיש הוצאות בלתי צפויות שקשורות למוות והכוונה לתת את התגמול ביום שזה ארע. אבל אם מקרה המוות אירע לפני מספר שנים, האיש לא היה נכה, כאן אין שאלה של המבנה הכלכלי של המשפחה, בעוד שהאיש נפטר בישראל היא מקבלת אז קיצבת שאירים.

ח. שמעוני:

מה לגבי גובה הקיצבה?

י. בארי:

אין קיצבה. הקיצבה היא של הביטוח הלאומי. אם הנכה נפטר היא מקבלת קיצבת שאירים וגם מקבלת מענק חד פעמי בסכום של 6 תשלומים מהקיצבה כדי לכסות הוצאות שקשורות לפטירה.

למענק הפטירה יש משמעות אחת בלבד שזה צמוד ליום הפטירה.

י. בארי:

אלמנה של אסיר ציון כאשר הוא נפטר היא לא ממשיכה לקבל את הגמלה אלא קיצבה

מ. בוטון:

מהביטוח הלאומי.

א. שפירא: יש קבוצה של אלמנות שאינה מכוסה ואלו הן אלמנות שעולות ארצה כאלמנות. מסוכס על דעת כולנו שיש למצוא פתרון לאלמנות האלה על-מנת שתהיינה מכוסות. אמנם אותה אלמנה יכולה לקבל הכנסה מובטחת מן הסעד אבל לא נאה לשלוח אלמנת אסיר ציון למשרד הסעד לכן יש לתת את אותה קיצבה מכוח חוק או הסכם. מסוכס על כולנו שאלמנות אלו צריכות לקבל קיצבה, השאלה היכן להכניס את זה? הכוונה שלנו להכניס את זה בהסכם הזה. בכל מקרה, אם זה ייכנס כאן או במקום אחר, זה חייב לעבור בוועדה הזאת.

היו"ר ש. ארבל:

לגבי ענין אלמנות ישנן שתי קטגוריות:--
(1) אותן אלמנות שעלו לארץ לפני קום המדינה כאשר האסירים נפטרו שם. (2) האלמנות שעלו לאחר קום המדינה, כאשר האסיר נפטר או בבית-סוהר או לאחר השחרור ולא זכה לעלות לישראל, האלמנה עלתה אבל היא לא מקבלת שום דבר. לגבי אלו צריך למצוא את הפתרון.

י. בארי:

יש קבוצה של אלמנות שבעליהן ישבו במאסר לפני קום המדינה, היינו לפני 14.5.48 ולאחר ששוחררו מהמאסר נפטרו. עברו שנים ואלמנות אלו עלו לישראל. אין הכוונה לכלול קבוצה זו בהסדר הזה כי הוא חל רק על כאלה שישבו במאסר רק לאחר קום המדינה.

אנחנו התייחסנו בהסדר לגבי אסירי ציון שישבו במאסר ביום הקמת המדינה, שוחררו ולאחר מכן נפטרו. המשפחה עלתה ארצה. הכוונה למצוא פתרון לאלמנות אלו במסגרת של ההסדר הזה או הסדר אחר.

אם האלמנה היחה בישראל, הבעל קיבל נכות כאסיר ציון או הוא הוגדר כאסיר ציון ללא נכות והוא נפטר, האשה מקבלת ממדינת ישראל קיצבת שאירים. אם האיש קיבל קיצבת נכות כאסיר ציון ונפטר האשה מקבלת מענק של 6 חודשי חלום עבור הוצאות הפטירה. חוץ מזה היא מתחילה לקבל קיצבת שאירים.

היו"ר ש. ארבל:

אני מדברת על אותן אלמנות שההסדר לא נתן את הדעת עליהן ויש שלוש קטגוריות:--
(1) כאשר הוא גשפט לפני קום המדינה ונפטר לפני קום המדינה. אלמנתו עלתה ארצה. האם לקבוצה הזאת תמצאו הסדר?

א. שפירא:

האמת היא שכולנו חשבנו שצריך להכיר מ-1948 ואילך. כלומר, מקום המדינה ואילך, לקבוצה הזאת נמצא הסדר.

היו"ר ש. ארבלי:

הקטגוריה השלישית היא מלפני קום המדינה. האלמנה עלתה לישראל אחרי 1969. היה מכתב של שר הקליטה בענין זה. השר ביזבז על אותם המקרים שעלו ב-1969 ובשפטו לפני קום המדינה, אותם יש לכלול בהסדר. אם מכתב כזה הוצא ע"י שר הקליטה שאלתי היא כמה מקרים כאלה יש לכם?

ג. ברנאי:

יש 29 אלמנות שמקבלות סיוע.

היו"ר ש. ארבלי:

הקבוצה הראשונה אלו הן אלמנות לפני קום המדינה ועלו לפני 1969. הקבוצה השנייה אלמנות שעלו לארץ. הקבוצה השלישית אלמנות, שהמקרה אמנם היה לפני קום המדינה אבל הן עלו ארצה ב-1969 והלאה.

א. שפירא:

אני מציעה שנפתור את כל הבעיה של האלמנות. מה שצריך זה תאריכי העלייה שלה לפני ואחרי 1969 ותאריכי הישיבה שלו. צריך לחשוב על זה.

היו"ר ש. ארבלי:

יש עוד מספר תיקונים: - לגבי דרגת הנכות, זה ויכוח נצחי. אנחנו מוכרחים לעשות משהו בכדי ללכת לקראת אותם אסירי ציון - ואני לא מדברת על אלה ששכחו לכתוב - כי לאלה צריך לתת אפשרות לכתוב מחדש, לא בזה נפתור את הבעיה. אלא ישנם כל מיני דברים שאינם נראים לגבי אותם אנשים שישבו בבתי-סוהר. כל אותם סיוטים שמלווים אותם ואשר אינם יכולים לבוא לידי ביטוי כאשר יושבים בפני ועדה.

י. בארי:

יש לזה ביטוי ע"י כל מיני מבחנים.

היו"ר ש. ארבלי:

ישנם דברים שהשאירו את רישומם בתקופת המאסר, של עבודת פרך ועינויים שהם לא באים לביטוי והרופא אינו יכול לראות זאת.

לכן הצעתי היא לגבי אותה נכות שקובעים עפ"י ספר, לזה יש להוסיף את כל שנות המאסר וע"י כך ניתן יהיה לגביע לאיזה שהוא דבר צודק יותר מאשר הוא היום. לגבי כאלה שקבלו 24 אחוזי נכות לקחת בחשבון את תקופת המאסר והעינויים שהיו להם ואז בזדאי הם היו עוברים את אחיהם 25% שהיו זכאים להם.

לגבי ועדות רפואיות - איש לא בא בדרישה שתצדפו איש אסיר ציון לוועדות שלכם. אבל אמרנו צריך לקבוע בוועדות רופאים שמכירים את הנושא של אסיר ציון וכאשר יבואו לקבוע את דרגת הנכות תהיה להם גישה אחרת עם לב פתוח. אני חושבת שניתן לקבוע הרכב כזה של רופאים. שתהיה ועדה מיוחדת של רופאים עבור אסירי ציון.

לגבי השכר הקובע - את השכר הקובע בזמנו הצמדנו לנכי מלחמה בנאצים ובהתאם לכך קבענו הצמדה מבחינת השכר הקובע. את זה צריך לשנות, לא יתכן להשאיר את זה כפי שהיה ב-1973. שינו את הדרגה של השכר הקובע.

היו"ר ש. ארבלי:
לגבי הטיפול והשיקום - אני רוצה לדעת
מה לגבי הטיפול הסיעודי לגבי אותם אנשים
שלא יכולים לשרת את עצמם ושוכבים - האם יש טיפול בנושא הזה כפי שיש
לנכים אחרים?

מ. גז:
בין ההמלצות אני מציעה שהוועדה הרפואית
אם תקום, היא לא צריכה להיות מורכבת
מרופאים צברים שאינם יודעים מה זה בית-סוהר ומה זה להיות אסיר ציון.
צריכים להיות אנשים מאותה קטגוריה.

היו"ר ש. ארבלי:
מה קורה אם יש במשפחה אחת שני אסירי
ציון - איך אתם מתייחסים אליהם?

ג. ברנאי:
כל אחד בנפרד.

היו"ר ש. ארבלי:
שמעתי שזה לא בדיוק כך.

אני רוצה שתשקלו את ההצעה שאותה רשות
חקבל לעבודה אדם אסיר ציון שהוא יטפל בכל הנושא הזה. שישב שם ויראה
מה הולך.

ח. סלמור:
אנחנו יכולים להוכיח שיש 500 מקרים שלא
עונים על הבקשות שלנו להמציא מסמכים.

היו"ר ש. ארבלי:
בדעתי להזמין לישיבה הבאה את נציגי ארגוני
אסירי ציון.

ח. סלמור:
אנחנו מבקשים לא להזמין לישיבה הבאה את
נציגי הארגונים של אסירי ציון.

היו"ר ש. ארבלי:
בסדר.

הישיבה ננעלה בשעה 11.30